



Ukrepi NBS v okviru izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027

Jernej Červek,
Ministrstvo za naravne vire in prostor
Direktorat za prostor in graditev

Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021 – 2027 v Sloveniji

- Prednostna naloga 3: Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost
 - Specifični cilj RS02.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

- Prednostna naloga 9: Trajnostni razvoj lokalnih območij
 - Specifični cilj RS05.1. Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih (ESRR)

- Vsebinska izhodišča ministrstva za naravne vire in prostor
 - v pripravi

- Ukrepi za zagotavljanje in izboljšanje zelene infrastrukture, dostopa prebivalcev do zelene infrastrukture v urbanih območjih ter ozelenjevanje mest pomembno prispevajo k ohranjanju in izboljšanju kakovosti življenja in okolja v mestih.
- Podpira se vlaganja v zagotavljanje dostopne in privlačne zelene in modre urbane infrastrukture, ob upoštevanju načela uporabe na naravi temelječih rešitev.
- Z ukrepi podpiramo doseganje cilja, zastavljenega v novem predlogu nacionalne prostorske politike, za preprečevanje pretiranega zgoščanja urbane strukture z doseganjem ali ohranjanjem vsaj 40 % deleža javnih in odprtih zelenih površin v ureditvenem območju naselja.

Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

- **Upravičenci:** lokalne skupnosti, javni zavodi in drugi javni organi in institucije, javna in zasebna podjetja, ki izvajajo javne funkcije, ministrstva in regionalne razvojne agencije.

- **Razpoložljiva sredstva v okviru tega specifičnega cilja:**
 - Mestnim občinam (12) po povabilu ZMOS v okviru mehanizma CTN 23,44 mio EUR (EU + RS);
 - Preostalim občinam (200) v okviru regionalnega razvoja z mehanizmom DRR 19,27 mio EUR (EU + RS);
 - Občinam na podlagi javnega razpisa, ki ga izvede ministrstvo pristojno za prostor za spodbujanje zahtevnejših inovativnih projektov zagotavljanja zelene infrastrukture v mestih 7 mio EUR (EU + RS).

- Pri ukrepih se za **zagotavljanje na naravi temeljčih rešitev – NBS** uporabi strokovno gradivo Poročilo o izvajanju sonaravnih/ na naravi temeljčih rešitev na področju urbanega razvoja.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Urbani-razvoj/izvajanje_sonaravnih_resitev_porocilo.pdf
- Na naravi temelječe rešitve so ukrepi za zaščito, trajnostno upravljanje in obnovo ekosistemov. Med na naravi temelječe rešitve v mestih sodijo fizični, gradbeni in drugi ukrepi, ki podpirajo procese ki se dogajajo v naravi, ki so stroškovno učinkoviti in hkrati zagotavljajo okoljske, socialne in ekonomske koristi. Takšne rešitve predstavljajo lokalno prilagojene, snovno učinkovite systemske posege, ki uvajajo raznolike naravne značilnosti ter procesov v mesta, krajine in morske krajine. Na naravi temelječe rešitve, prilagodljivo rešujejo družbene izzive, kot so podnebne spremembe, zdravje ljudi, varnost preskrbe s hrano in vodo ter zmanjšanje tveganja nesreč, hkrati pa zagotavljajo koristi za blaginjo ljudi in biotsko raznovrstnost.

Splošne smernice (usmeritve) za načrtovanje NTR

- usmerjanje poselitve (predvsem z vidika vzpostavljanja kakovostnega bivalnega okolja z ugodno mikroklimo v odprtih prostorih, kakovostnim zrakom in nehrupnim okoljem ter prepoznavnostjo mest ter drugih urbanih naselij),
- trajnostna mobilnost (predvsem z vidika zagotavljanja ugodnih mikroklimatskih pogojev vzdolž infrastrukture namenjene pešcem, omejevanjem hrupa in zagotavljanja kakovostnega zraka),
- energetika (predvsem z vidika učinkovite rabe energije, zmanjševanja potreb po energiji, potencialov za obnovljive vire energije in izboljšanja kakovosti zraka),
- gozdarstvo (za upravljanje urbanih gozdov),
- naravovarstvo (predvsem z vidika koncepta NTR in konkretnih rešitev za izboljšanje biotske raznovrstnosti in ohranjanje naravnih območij),
- upravljanje z vodami (predvsem z vidika vključevanja NTR za varstvo pred poplavami, izboljšanje kakovosti vode in njeno ponovno uporabo),
- varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ter varstvo pred požarom (predvsem z vidika NTR kot ukrepa za varstvo pred naravnimi nesrečami in kot preventiva pri pregrevanju stavb), ter dodatno s področja
- krožnega gospodarstva (predvsem z vidika trajnostne rabe virov).

NTR		DRUŽBENI IZZIVI											
		blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje								Izboljšanje stanja okolja			
		ZMANJŠEVANJE TOPLOGREDNIH PLINOV IN TEMPERATURE				OBVLADOVANJE URBANEGA VODNEGA KROGA				HRUP	IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ZRAKA		
		rezultat oz. učinek naravnega procesa											
		ponor ogljika	senčenje / hlajenje	manj oddane toplote	evapotranspiracija	zmanjšanje površinskega odtoka	zmanjšanje konice površ. odtoka	zadrževanje vode	čiščenje vode	zadrževanje hrupa	usedanje delcev	filtracija onesnaževal	proizvodnja kisika
elementi, ki uporabljajo naravne procese	raščen teren z visoko vegetacijo	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X
	raščen teren z nizko vegetacijo	X	X	X	X	X		X			X	X	X
	zadrževalna kotanja	X			X	X	X	X					X
	ribnik			X	X		X						X
	zatravljeni jarek	X			X			X	X		X		X
elementi, ki uporabljajo in posnemajo naravne procese	zelene strehe*	X		X	X	X		X			X	X	X
	vertikalna ozelenitev*	X	X	X	X					X	X	X	X
	ponikovalno polje					X	X	X					
	grajeno mokrišče	X			X			X	X		X		X
	sistem sadilnih jam dreves					X							
	podtalno skladiščenje vode**					X	X	X					
elementi, ki posnemajo naravne procese	ustrezna fizična zasnova grajenega okolja (izboljšanje prevetrenosti, zmanjšanje hrupa idr.)		X	X						X	X		
	zbiranje deževnice **					X		X					
	prepustne utrjene površine					X							
	ponikovalnice					X		X					
	podtalno skladiščenje vode**					X	X	X					
ustrezen izbor materialov v grajenem okolju		X	X					X	X	X			

* Pomembno je, da je vir vode za zalivanje deževnica ali siva voda in ne voda iz vodovoda.

** Pomembno je, da rešitev lahko pomeni vir vode za NTR

Slika 1: Razvrstitev NTR glede na vlogo naravnih procesov v njih in zmožnostjo doseganja rezultatov naravnih procesov za reševanje izzivov v mestih in drugih urbanih naseljih (predelano in dopolnjeno po Dremel in Goličnik Marušič, 2021) https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Urbani-razvoj/izvajanje_sonaravnih_resitev_porocilo.pdf

Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Zelene površine so:

- parki (mestni park, lokalni park, parkovne poteze),
 - javna igrišča za otroke in mladostnike,
 - zelene površine ob stavbah s programom (šola, vrtec, domov za starejše občane, zdravstvene ustanove, druge javne stavbe, območja za turizem),
 - rekreacijske površine,
 - športno rekreacijski parki,
 - območja vrtičkov,
 - pokopališča,
 - tematski parki,
 - zelene členitvene poteze,
 - vodne in obvodne ureditve,
 - mestni gozdovi.
- Dodatni pogoji (minimalna velikost, delež raščenege terena, oddaljenost)



Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Grajene površine, ki so lahko predmet ozelenitve:

- Trg (glavni trg, reprezentančni trg, idr.),
 - Tržnica,
 - Površine za šport in rekreacijo (če so večinoma prekrите),
 - Otroška igrišča (če so večinoma prekrita),
 - Pokopališče (če je večinoma prekrito),
 - Ulice.
-
- Dodatni pogoji (minimalna velikost, delež raščenege terena, oddaljenost)



Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Zelene strehe in vertikalna ozelenitev:

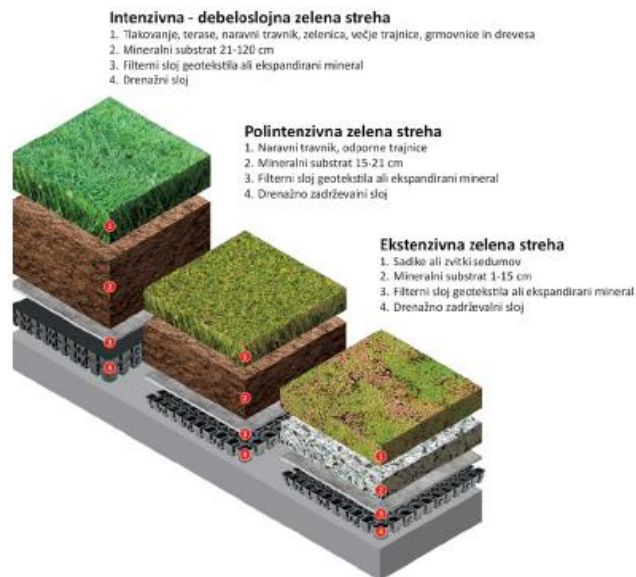
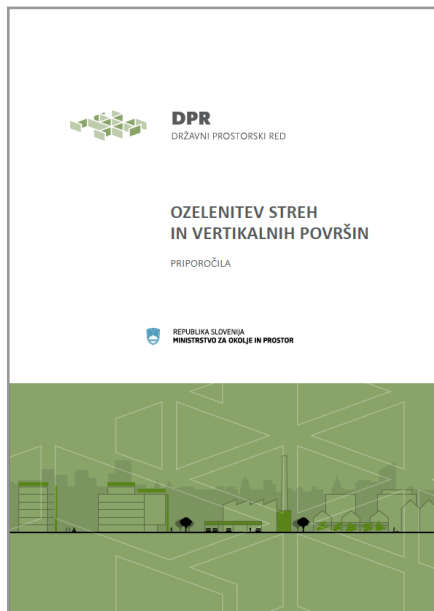
Do sofinanciranja v okviru ukrepov za ozelenjevanje streh so upravičene javne stavbe in stavbe v javni lasti (kot npr. občinska stavba, vrtec, šola, dom starejših občanov, varovana stanovanja, kulturne ustanove, zdravstveni dom....).

Zelene strehe so:

- Zelene strehe za ohranjanje biotske raznovrstnosti;
- Bivalne zelene strehe:
- Strešni park;
- Strešni vrt;
- Strešno otroško igrišče;
- Športno-rekreacijski strešni park;
- Strešni vrtiček;
- druge oblike bivalnih zelenih streh, ki v kombinaciji z različnimi funkcijami ter namembnostmi prispevajo k uporabi in ozelenitvi streh.

Vertikalna ozelenitev (tudi zelena stena)

- ozelenitve zunanjih sten stavb in objektov, ki jih imenujemo tudi zelena fasada ali zunanja zelena stena,
- ozelenitve drugih vertikalnih ploskev, na primer ograj, protihrupnih ograj, ki jih imenujemo tudi zeleni zidovi.



Hvala za pozornost!

<https://www.gov.si teme/drzavni-prostorski-red/>

gp.mnvp@gov.si

jernej.cervek@gov.si